

↑ Egzamin maturalny w 2021 roku

Vademecum nauczyciela

GEOGRAFIA

MINISTERSTWO
EDUKACJI
I NAUKI

 OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Egzamin maturalny **w 2021 roku**

Vademecum nauczyciela

GEOGRAFIA

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2021

Tekst komentarza
do wymagań egzaminacyjnych
Marek Pietruszka

Konsultacja merytoryczna
Elżbieta Witkowska

Redakcja i korekta
Marzena Odzimek-Jarosińska

Projekt okładki, layout
Wojciech Romerowicz

Redakcja techniczna i skład
Barbara Jechalska

Elementy graficzne: © Jovan/stock.adobe.com, © Pushkarevskyy/stock.adobe.com,
© absent84/stock.adobe.com, © Julien Eichinger/Fotolia.com, © LynxVector/Fotolia.com

© Ośrodek Rozwoju Edukacji
Warszawa 2021
Wydanie I

ISBN 978-83-66830-11-0

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl
tel. 22 345 37 00

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Wymagania egzaminacyjne	5
2. Komentarz do wymagań egzaminacyjnych	18
2.1. Czym są wymagania egzaminacyjne	18
2.2. Kumulatywność wymagań	18
2.3. Komentarze do wprowadzonych zmian	19
2.4. Wykaz zmian w podstawie programowej	19
2.5. Omówienie wymagań egzaminacyjnych	35
2.6. Propozycje dostosowania zajęć do wymagań egzaminacyjnych	36
Bibliografia.....	38

Wprowadzenie

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r., poz. 493, z późn. zm.)

Ze względu na zagrożenie epidemiczne i zdalne nauczanie prowadzone w drugim semestrze roku szkolnego 2019/2020 oraz obecnie, minister edukacji i nauki podjął decyzję, aby egzaminy w 2021 roku były przeprowadzone na podstawie wymagań egzaminacyjnych, czyli zawężonego zakresu wymagań podstawy programowej. Zmiany do wyżej wymienionego rozporządzenia ukazały się 16 grudnia 2020 roku.

Forma nauczania zdalnego nie dawała możliwości szczegółowego realizowania wszystkich wymagań podstawy programowej, jak to było w przypadku nauczania stacjonarnego. Dlatego pojawiła się propozycja zawężenia zakresu wymagań podstawy programowej na egzaminie maturalnym w 2021 roku. W tym celu minister edukacji i nauki powołał zespoły ekspertów. W ich składzie znaleźli się eksperci z konkretnych przedmiotów: nauczyciele praktycy, nauczyciele akademicy i przedstawiciele Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE). Zadaniem zespołów było przeanalizowanie obowiązujących podstaw programowych oraz stworzenie – na ich podstawie – wymagań egzaminacyjnych dla poszczególnych przedmiotów. W czasie prac eksperci prowadzili również konsultacje międzyprzedmiotowe, tak aby wymagania egzaminacyjne dla pokrewnych przedmiotów, np. fizyki, biologii, wiedzy o społeczeństwie oraz geografii, były skorelowane i spójne. Zespoły zapoznały się z wymaganiami podstawy programowej, przeanalizowały je i zaproponowały:

- usunięcie w całości pewnych wymagań szczegółowych,
- modyfikację lub uszczegółowienie wymagań.

Eksperti wskazali tym samym, które wiadomości i umiejętności będą sprawdzane na egzaminie w 2021 roku. Efektem pracy zespołów jest przygotowany dokument (Załącznik nr 2), w którym określono zakres wymagań egzaminacyjnych na rok szkolny 2020/2021. Należy pamiętać, że zmiana ta dotyczy egzaminu maturalnego wyłącznie w 2021 roku.

1. Wymagania egzaminacyjne

Załącznik nr 2 do *Rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19* (Dz.U. z 2020 r., poz. 2314)

III etap edukacyjny

Ogólne wymagania egzaminacyjne

- I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.
Zdający dokonuje obserwacji i pomiarów w terenie; potrafi korzystać z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu gromadzenia, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
- II. Identyfikowanie związków i zależności oraz wyjaśnianie zjawisk i procesów.
Zdający posługuje się podstawowym słownictwem geograficznym w toku opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym; identyfikuje związki i zależności w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych (lokalnej, regionalnej, krajowej, globalnej); rozumie wzajemne relacje przyroda – człowiek; wyjaśnia zróżnicowanie przestrzenne warunków środowiska przyrodniczego oraz działalności człowieka na Ziemi.
- III. Stosowanie wiedzy i umiejętności geograficznych w praktyce.
Zdający wykorzystuje wiedzę i umiejętności geograficzne w celu lepszego rozumienia współczesnego świata i swojego w nim miejsca; stosuje wiadomości i umiejętności geograficzne w życiu codziennym, m.in. w racjonalnym wykorzystaniu zasobów środowiska.
- IV. Kształtowanie postaw.
Zdający rozwija w sobie: ciekawość świata poprzez zainteresowanie własnym regionem, Polską, Europą i światem; świadomość wartości i poczucie odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze i kulturowe własnego regionu i Polski; patriotyzm i poczucie tożsamości (lokalnej, regionalnej, narodowej) przy jednoczesnym poszanowaniu innych narodów i społeczności – ich systemów wartości i sposobów życia.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

1. Mapa – umiejętności czytania, interpretacji i posługiwania się mapą. Zdający:
  - 1) wykazuje znaczenie skali mapy w przedstawianiu różnych informacji geograficznych na mapie; posługuje się skalą mapy do obliczenia odległości w terenie;
  - 2) odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych;
  - 3) posługuje się w terenie planem, mapą topograficzną, turystyczną, samochodową (m.in. orientuje mapę oraz identyfikuje obiekty geograficzne na mapie i w terenie);
  - 4) identyfikuje położenie i charakteryzuje odpowiadające sobie obiekty geograficzne na fotografiach, zdjęciach lotniczych i satelitarnych oraz mapach topograficznych;
  - 5) dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych;
  - 6) określa położenie geograficzne oraz matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie;
  - 7) lokalizuje na mapach (również konturowych) kontynenty oraz najważniejsze obiekty geograficzne na świecie i w Polsce (niziny, wyżyny, góry, rzeki, jeziora, wyspy, morza, państwa itp.);
  - 8) analizuje i interpretuje treści map ogólnogeograficznych, tematycznych, turystycznych;
  - 9) projektuje i opisuje trasy podróży na podstawie map turystycznych, topograficznych i samochodowych.
2. Kształt, ruchy Ziemi i ich następstwa. Zdający:
  - 1) podaje główne cechy kształtu i wymiarów Ziemi; odczytuje współrzędne geograficzne na globusie;
  - 2) posługuje się ze zrozumieniem pojęciami: ruch obrotowy Ziemi, czas słoneczny, czas strefowy; podaje cechy ruchu obrotowego; wyjaśnia, dlaczego zostały wprowadzone strefy czasowe i granica zmiany daty; posługuje się mapą stref czasowych do określania różnicy czasu strefowego i słonecznego na Ziemi;
  - 3) podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi; przedstawia (wykorzystując również własne obserwacje) zmiany w oświetleniu Ziemi oraz w długości trwania dnia i nocy w różnych szerokościach geograficznych i porach roku;
  - 4) podaje najważniejsze geograficzne następstwa ruchów Ziemi.
3. Wybrane zagadnienia geografii fizycznej. Zdający:
  - 1) charakteryzuje wpływ głównych czynników klimatotwórczych na klimat;
  - 2) charakteryzuje na podstawie wykresów lub danych liczbowych przebieg temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w ciągu roku w wybranych stacjach meteorologicznych położonych w różnych

- strefach klimatycznych; oblicza amplitudę i średnią temperaturę powietrza; wykazuje na przykładach związek między wysokością Słońca a temperaturą powietrza;
- 3) wykazuje zróżnicowanie klimatyczne Ziemi na podstawie analizy map temperatury powietrza i opadów atmosferycznych oraz map stref klimatycznych na Ziemi;
  - 4) podaje na podstawie map tematycznych zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi oraz wykazuje wpływ klimatu na zróżnicowanie roślinności i gleb na Ziemi;
  - 5) podaje główne cechy płytowej budowy litosfery; wykazuje związki pomiędzy płytową budową litosfery a występowaniem zjawisk wulkanicznych i trzęsień ziemi;
  - 6) posługuje się ze zrozumieniem pojęciem wietrzenia i erozji; przedstawia rzeźbotwórczą rolę wód płynących, fal morskich, wiatru, lądolodów i lodowców górskich;
  - 7) rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby powstałe w wyniku działania czynników rzeźbotwórczych.
4. Położenie i środowisko przyrodnicze Polski. Zdający:
- 1) charakteryzuje, na podstawie map różnej treści, położenie Polski na świecie i w Europie; opisuje podział administracyjny Polski; podaje nazwy i wskazuje na mapie województwa oraz ich stolice;
  - 2) opisuje najważniejsze wydarzenia (obrazy) z przeszłości geologicznej Polski: powstanie węgla kamiennego, powstawanie gór, zalewy mórz, zlodowacenia; wykazuje zależności pomiędzy współczesną rzeźbą Polski a wybranymi wydarzeniami geologicznymi;
  - 3) rozpoznaje główne rodzaje skał występujących w Polsce; wskazuje na mapie najważniejsze obszary ich występowania; podaje przykłady wykorzystania skał w różnych dziedzinach życia człowieka;
  - 4) podaje główne cechy klimatu Polski; wykazuje ich związek z czynnikami je kształtującymi; wyjaśnia mechanizm powstawania wiatru halnego i bryzy morskiej;
  - 5) wymienia główne rodzaje zasobów naturalnych Polski: lasów, wód, gleb, surowców mineralnych; korzystając z mapy, opisuje ich rozmieszczenie i określa znaczenie gospodarcze.
5. Ludność Polski. Zdający:
- 1) wyjaśnia i poprawnie stosuje podstawowe pojęcia z zakresu demografii: przyrost naturalny, urodzenia i zgony, średnia długość życia;
  - 2) odczytuje z różnych źródeł informacji (m.in. rocznika statystycznego oraz piramidy płci i wieku) dane dotyczące: liczby ludności Polski, urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego, struktury płci, średniej długości życia w Polsce; odczytuje wielkość i główne kierunki migracji z Polski i do Polski;

- 3) charakteryzuje, na podstawie map gęstości zaludnienia, zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Polsce oraz wyjaśnia te różnice czynnikami przyrodniczymi, historycznymi, ekonomicznymi;
  - 4) wykazuje różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce;
  - 5) podaje główne, aktualne problemy rynku pracy w Polsce;
  - 6) analizuje rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce; wyjaśnia przyczyny rozwoju wielkich miast w Polsce.
6. Wybrane zagadnienia geografii gospodarczej Polski. Zdający:
- 1) wyróżnia główne cechy struktury użytkowania ziemi, wielkości i własności gospodarstw rolnych, zasiewów i hodowli w Polsce na podstawie analizy map, wykresów, danych liczbowych;
  - 2) podaje przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu wybranych upraw (pszenicy, ziemniaków, buraków cukrowych) oraz chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce;
  - 3) przedstawia, na podstawie różnych źródeł informacji, strukturę wykorzystania źródeł energii w Polsce i ocenia jej wpływ na stan środowiska przyrodniczego;
  - 4) wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle w Polsce oraz wskazuje najlepiej rozwijające się obecnie w Polsce gałęzie produkcji przemysłowej;
  - 5) rozróżnia rodzaje usług; wyjaśnia szybki rozwój wybranych usług w Polsce;
  - 6) wykazuje na przykładach walory turystyczne Polski oraz opisuje obiekty znajdujące się na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości;
  - 7) opisuje na podstawie map i wyjaśnia zróżnicowanie gęstości i jakości sieci transportowej w Polsce i wykazuje jej wpływ na rozwój innych dziedzin działalności gospodarczej;
  - 8) wykazuje konieczność ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego w Polsce; wymienia formy jego ochrony.
7. Regiony geograficzne Polski. Zdający:
- 1) wskazuje na mapie główne regiony geograficzne Polski;
  - 2) charakteryzuje, na podstawie map tematycznych, środowisko przyrodnicze głównych regionów geograficznych Polski;
  - 3) opisuje, na podstawie map tematycznych, najważniejsze cechy gospodarki regionów geograficznych Polski oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi;
  - 4) przedstawia główne cechy położenia oraz środowiska przyrodniczego Morza Bałtyckiego; wykazuje znaczenie gospodarcze Morza Bałtyckiego oraz przyczyny degradacji jego wód.

8. Sąsiedzi Polski – różnicowanie geograficzne, przemiany. Zdający:
  - 1) charakteryzuje i porównuje, na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej, środowisko przyrodnicze krajów sąsiadujących z Polską; wykazuje ich różnicowanie społeczne i gospodarcze;
  - 2) wyjaśnia przyczyny dynamicznego rozwoju gospodarczego Niemiec;
  - 3) przedstawia współczesne przemiany społeczne i gospodarcze Ukrainy;
  - 4) wykazuje różnicowanie przyrodnicze, narodowościowe, kulturowe i gospodarcze Rosji.
9. Europa. Relacje przyroda – człowiek – gospodarka. Zdający:
  - 1) wykazuje się znajomością podziału politycznego Europy;
  - 2) określa położenie Europy i główne cechy środowiska przyrodniczego na podstawie mapy ogólnogeograficznej i map tematycznych;
  - 3) opisuje, na podstawie map tematycznych, różnicowanie regionalne, kulturowe, narodowościowe i etniczne współczesnej Europy oraz najważniejsze przyczyny i konsekwencje tego różnicowania;
  - 4) wykazuje, na podstawie map tematycznych, związki między głównymi cechami środowiska przyrodniczego Europy Północnej a głównymi kierunkami rozwoju gospodarczego;
  - 5) wykazuje, na przykładzie rolnictwa Francji lub innego kraju europejskiego, związek pomiędzy warunkami przyrodniczymi a kierunkiem i efektywnością produkcji rolnej; identyfikuje cechy rolnictwa towarowego;
  - 6) przedstawia główne cechy położenia, wielkości, układu przestrzennego oraz znaczenie Paryża lub Londynu jako światowej metropolii;
  - 7) wykazuje wpływ gór na cechy środowiska przyrodniczego oraz gospodarkę krajów alpejskich;
  - 8) wykazuje związki między rozwojem turystyki w Europie Południowej a warunkami przyrodniczymi oraz dziedzictwem kultury śródziemnomorskiej.
10. Wybrane regiony świata. Relacje: człowiek – przyroda – gospodarka. Zdający:
  - 1) wykazuje, na podstawie map tematycznych, że kontynent Azji jest obszarem wielkich geograficznych kontrastów;
  - 2) przedstawia, na podstawie map tematycznych, warunki przyrodnicze obszarów, na których kształtowały się najstarsze azjatyckie cywilizacje;
  - 3) analizuje wykresy i dane liczbowe dotyczące rozwoju ludnościowego i urbanizacji w Chinach; wyjaśnia, na podstawie map tematycznych, różnicowanie rozmieszczenia ludności na obszarze Chin; podaje kierunki rozwoju gospodarczego Chin oraz wskazuje zmiany znaczenia Chin w gospodarce światowej;
  - 4) wykazuje znaczenie czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii na tle niekorzystnych cech środowiska przyrodniczego;

- 5) wykazuje związek pomiędzy rytmem upraw i „kulturą ryżu” a cechami klimatu monsunowego w Azji Południowo-Wschodniej;
- 6) opisuje kontrasty społeczne i gospodarcze w Indiach; wyjaśnia przyczyny gwałtownego rozwoju nowoczesnych technologii;
- 7) charakteryzuje region Bliskiego Wschodu pod kątem cech kulturowych, zasobów ropy naftowej, kierunków i poziomu rozwoju gospodarczego; wskazuje miejsca konfliktów zbrojnych;
- 8) charakteryzuje na podstawie map tematycznych i wyjaśnia występowanie stref klimatyczno-roślinno-glebowych w Afryce;
- 9) wykazuje, na przykładzie strefy Sahelu, związek pomiędzy formami gospodarowania człowieka a zasobami wodnymi; uzasadnia potrzebę racjonalnego gospodarowania w środowisku charakteryzującym się poważnymi niedoborami słodkiej wody;
- 10) wyróżnia główne cechy i przyczyny zróżnicowania kulturowego i etnicznego Ameryki Północnej i Południowej;
- 11) identyfikuje konflikt interesów pomiędzy ekologicznymi skutkami wylesiania Amazonii a jej gospodarczym wykorzystaniem; określa cechy rozwoju i problemy wielkich miast w Brazylii;
- 12) wykazuje związki między gospodarką a warunkami środowiska przyrodniczego w najważniejszych regionach gospodarczych Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej; określa rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej;
- 13) przedstawia, na podstawie map tematycznych, główne cechy gospodarki Australii na tle warunków środowiska przyrodniczego;
- 14) przedstawia cechy położenia i środowiska geograficznego Antarktyki i Arktyki; podaje główne cechy i przyczyny zmian w środowisku przyrodniczym obszarów okołobiegunowych.

IV etap edukacyjny (poziom podstawowy i rozszerzony)

POZIOM PODSTAWOWY

Ogólne wymagania egzaminacyjne

- I. Wykorzystanie różnych źródeł informacji do analizy i prezentowania współczesnych problemów przyrodniczych, gospodarczych, społecznych, kulturowych i politycznych.
- II. Formułowanie i weryfikowanie hipotez dotyczących problemów współczesnego świata.
- III. Rozumienie relacji człowiek – przyroda – społeczeństwo w skali globalnej i regionalnej.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

1. Współczesne problemy demograficzne i społeczne świata. Zdający:
  - 1) wyróżnia i charakteryzuje obszary o optymalnych i trudnych warunkach do zamieszkania w skali globalnej i regionalnej; formułuje prawidłowości rządzące rozmieszczeniem ludności na świecie;
  - 2) charakteryzuje główne procesy demograficzne (fazy przejścia demograficznego) na przykładzie całego świata i poszczególnych kontynentów;
  - 3) klasyfikuje migracje, podaje ich przyczyny i ocenia skutki tego zjawiska; charakteryzuje współczesne kierunki emigracji Polaków i czynniki wpływające na atrakcyjność niektórych państw dla imigrantów;
  - 4) wyjaśnia zróżnicowanie procesów urbanizacji na świecie; opisuje procesy tworzenia się aglomeracji miejskich oraz ich formy;
  - 5) identyfikuje i wyjaśnia procesy wzrostu liczby ludności oraz ekspansji przestrzennej wielkich metropolii świata (np. poznaje przyczyny powstawania dzielnic nędzy, wzrostu przestępczości, degradacji środowiska przyrodniczego, problemów komunikacyjnych).
2. Zróżnicowanie gospodarcze świata. Zdający:
  - 1) klasyfikuje państwa na podstawie analizy wskaźników rozwoju społecznego i gospodarczego; wyróżnia regiony bogate i biedne (bogatą Północ i biedne Południe) i podaje przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów świata;
  - 2) opisuje główne obszary upraw i chowu zwierząt na świecie, wyjaśnia ich zróżnicowanie przestrzenne;
  - 3) charakteryzuje kierunki zmian w powierzchni lasów na świecie (w wyniku procesów wylesiania i zalesiania) i podaje przykłady gospodarowania zasobami leśnymi (pozytywne i negatywne);
  - 4) charakteryzuje cechy gospodarki morskiej i podaje przykłady wykorzystania oceanu światowego oraz zagrożeń wynikających ze zbyt intensywnej eksploatacji zasobów morskich;
  - 5) charakteryzuje i ocenia zróżnicowanie i zmiany struktury wykorzystania surowców energetycznych na świecie; dokonuje oceny zjawiska uzależnienia produkcji energii na świecie od źródeł zaopatrzenia surowców nieodnawialnych, potrafi wyjaśnić twierdzenie „ropa rządzi światem”;
  - 6) wyjaśnia, na czym polegają zmiany zachodzące na rynku pracy w skali globalnej i regionalnej, wynikające z rozwoju nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych;
  - 7) przedstawia cechy przemysłu wysokiej technologii i podaje przykłady jego lokalizacji na świecie; poznaje nowe funkcje ośrodków przemysłowych i nowe formy przestrzenne – technopolie, klastry;

- 8) charakteryzuje wybrane obszary intensywnie zagospodarowywane turystycznie na świecie; wyjaśnia, dlaczego zmieniają się kierunki wyjazdów turystycznych Polaków; identyfikuje skutki rozwoju turystyki dla środowiska przyrodniczego;
  - 9) wyjaśnia rolę nowoczesnych usług komunikacyjnych w funkcjonowaniu gospodarki i w życiu codziennym;
  - 10) podaje przykłady procesów globalizacji i ich wpływu na rozwój regionalny i lokalny;
  - 11) wyjaśnia współczesne zmiany na mapie politycznej świata;
  - 12) wyjaśnia na wybranych przykładach (w skali lokalnej, regionalnej i globalnej) przyczyny procesów integracyjnych i ich skutki gospodarcze, społeczne i polityczne.
3. Relacja człowiek – środowisko przyrodnicze a zrównoważony rozwój. Zdający:
- 1) formułuje problemy wynikające z eksploatacji zasobów odnawialnych i nieodnawialnych; potrafi przewidzieć przyrodnicze i pozaprzyrodnicze przyczyny i skutki zakłóceń równowagi ekologicznej;
  - 2) charakteryzuje obszary niedoboru i nadmiaru wody na świecie i określa przyczyny tego zróżnicowania (w tym zanieczyszczenia wód); przedstawia projekty rozwiązań stosowanych w sytuacjach braku lub niedoborów wody w różnych strefach klimatycznych;
  - 3) rozróżnia przyczyny zachodzących współcześnie globalnych zmian klimatu (ocieplenia globalnego) i ocenia rozwiązania podejmowane w skali globalnej i regionalnej zapobiegające temu zjawisku;
  - 4) wykazuje na przykładach, że zbyt intensywne wykorzystanie rolnicze gleb oraz nieumiejętne zabiegi agrotechniczne powodują w wielu częściach świata degradację gleb, co w konsekwencji prowadzi do spadku produkcji żywności, a w niektórych regionach świata do głodu i ubóstwa;
  - 5) wykazuje na przykładach pozaprzyrodnicze czynniki zmieniające relacje człowiek – środowisko przyrodnicze (rozszerzanie udziału technologii energooszczędnych, zmiany modelu konsumpcji, zmiany poglądów dotyczących ochrony środowiska).

POZIOM ROZSZERZONY

Ogólne wymagania egzaminacyjne

- I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.
Zdający wskazuje i analizuje prawidłowości i zależności wynikające z funkcjonowania sfer ziemskich oraz działalności człowieka w różnorodnych

warunkach środowiska, wskazując znaczenie rosnącej roli człowieka i jego działań w środowisku geograficznym w różnych skalach (lokalnej, regionalnej i globalnej).

- II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.
Zdający analizuje etapy i cechy rozwoju demograficznego ludności na świecie, charakteryzuje dynamikę i zróżnicowanie procesów ludnościowych, wiążąc zagadnienia demograficzne z czynnikami przyrodniczymi i rozwojem cywilizacyjnym; wykorzystuje do analiz informacje o aktualnych wydarzeniach na świecie.
- III. Proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju i zasadami współpracy, w tym międzynarodowej.
Zdający wskazuje propozycje rozwiązań lokalnych, regionalnych i globalnych problemów środowiskowych, demograficznych i gospodarczych zgodnych z koncepcją zrównoważonego rozwoju oraz opartych na równoprawnych zasadach współpracy między regionami i państwami.
- IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej, w tym również technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz Geograficznych Systemów Informacyjnych (GIS).
Zdający zdobywa informacje oraz rozwija i doskonali umiejętności geograficzne, wykorzystując wszystkie dostępne (w tym najnowsze) źródła informacji, pomiary i obserwacje bezpośrednie; potrafi selekcjonować i przetwarzać informacje do prezentacji wybranych zagadnień.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

1. Źródła informacji geograficznej. Zdający:
  - 1) oblicza odległości w terenie oraz powierzchnię na podstawie map wykonanych w różnych skalach;
  - 2) odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego (np. ukształtowanie i rzeźbę terenu, budowę geologiczną) i społeczno-gospodarczego (np. rozmieszczenie zasobów naturalnych, ludności, szlaki transportowe) na podstawie map: topograficznej, hipsometrycznej i tematycznej;
  - 3) interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane na wykresach, w tabelach, na schematach i modelach;
  - 4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne;

- 5) korzysta z technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu pozyskiwania, przechowywania, przetwarzania i prezentacji informacji geograficznych.
2. Ziemia we Wszechświecie. Zdający:
    - 1) charakteryzuje Układ Słoneczny;
    - 2) wskazuje konsekwencje ruchów Ziemi;
    - 3) oblicza wysokość górowania Słońca w dowolnym miejscu na Ziemi w dniach równonocy i przesilen;
    - 4) oblicza szerokość geograficzną dowolnego punktu na powierzchni Ziemi na podstawie wysokości górowania Słońca w dniach równonocy i przesilen.
  3. Sfery Ziemi – atmosfera. Zdający:
    - 1) wyjaśnia mechanizm cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej i wyższych szerokościach geograficznych oraz opisuje przebieg procesów pogodowych (ruch mas powietrza, fronty atmosferyczne i zjawiska im towarzyszące);
    - 2) wskazuje przyczyny nierównomiernego rozkładu temperatury powietrza i opadów;
    - 3) wyjaśnia genezę pasatów, monsunów, bryzy oraz wiatrów fenowych i wskazuje ich znaczenie dla przebiegu pogody i działalności gospodarczej (rolnictwa, komunikacji);
    - 4) charakteryzuje strefy klimatyczne i typy klimatu na Ziemi i uzasadnia ich zasięgi;
    - 5) rozpoznaje strefę klimatyczną i typ klimatu na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów;
    - 6) przygotowuje krótkoterminową prognozę pogody na podstawie mapy synoptycznej;
    - 7) wyjaśnia na przykładach obserwowane przyczyny i skutki globalnych zmian klimatu na Ziemi.
  4. Sfery Ziemi – hydrosfera. Zdający:
    - 1) opisuje występowanie i zasoby wód w oceanach i na lądach (jeziora, rzeki, lodowce, wody podziemne);
    - 2) charakteryzuje sieć rzeczną i typy genetyczne jezior na poszczególnych kontynentach;
    - 3) rozpoznaje i opisuje cechy ustrojów rzecznych wybranych rzek;
    - 4) wyjaśnia krajobrazowe i gospodarcze funkcje rzek i jezior;
    - 5) objaśnia mechanizm powstawania i układu powierzchniowych prądów morskich oraz ich wpływ na warunki klimatyczne i środowisko życia wybrzeży;
    - 6) wskazuje możliwości gospodarczego wykorzystania oceanów i ocenia wpływ człowieka na ekosystemy mórz i oceanów;

- 7) wskazuje na mapach zasięg obszarów współcześnie zlodzonych i ocenia wpływ zmian klimatycznych na zmiany zasięgu tych obszarów;
  - 8) opisuje na przykładach następstwa nieracjonalnej gospodarki wodnej w wybranych regionach świata i wskazuje działania wspomagające racjonalne gospodarowanie wodą.
5. Sfery Ziemi – litosfera. Zdający:
- 1) opisuje skład mineralogiczny skorupy ziemskiej, główne grupy i rodzaje skał oraz ich gospodarcze zastosowanie i ocenia zmiany środowiska przyrodniczego związane z eksploatacją surowców mineralnych;
  - 2) charakteryzuje najważniejsze wydarzenia geologiczne i przyrodnicze w dziejach Ziemi (fałdowania, zlodowacenia, rozwój świata organicznego);
  - 3) ocenia zmiany środowiska w holocenie związane z działalnością człowieka;
  - 4) charakteryzuje główne procesy wewnętrzne prowadzące do urozmaicenia powierzchni Ziemi – wulkanizm, plutonizm, ruchy skorupy ziemskiej, wstrząsy tektoniczne, ruchy górotwórcze (paleozoiczne, mezozoiczne, kenozoiczne) oraz formy powstałe w ich wyniku;
  - 5) charakteryzuje zjawiska wietrzenia fizycznego i chemicznego (np. kras) oraz opisuje produkty i formy powstałe w wyniku tych procesów;
  - 6) opisuje przebieg oraz efekty erozji i akumulacji wodnej (rzecznej, morskiej, jeziornej), lodowcowej i eolicznej;
  - 7) wykazuje wpływ cech budowy geologicznej i działalności człowieka na grawitacyjne ruchy masowe (obrywanie, spełzywanie, osuwanie).
6. Sfery Ziemi – pedosfera i biosfera. Zdający:
- 1) omawia cechy głównych rodzajów gleb strefowych i niestrefowych;
  - 2) wyjaśnia zróżnicowanie formacji roślinnych na Ziemi;
  - 3) omawia podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju.
7. Klasyfikacja państw świata. Zdający:
- 1) porównuje strukturę PKB państw znajdujących się na różnych poziomach rozwoju gospodarczego;
  - 2) odczytuje na mapach aktualny podział polityczny.
8. Ludność. Zdający:
- 1) analizuje przestrzenne różnice w wielkości wskaźników: urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego;
  - 2) opisuje etapy rozwoju demograficznego ludności na przykładach z wybranych państw świata;
  - 3) ocenia konsekwencje eksplozji demograficznej lub regresu demograficznego w wybranych państwach;
  - 4) charakteryzuje przyczyny i konsekwencje migracji ludności w różnych państwach;
  - 5) przedstawia procesy urbanizacyjne na świecie;
  - 6) wyjaśnia zróżnicowanie struktury zatrudnienia w wybranych państwach i jej związek z poziomem rozwoju państwa;

- 7) charakteryzuje strukturę etniczną i narodowościową ludności świata;
  - 8) charakteryzuje zróżnicowanie religijne ludności świata i ocenia wpływ religii na postawy społeczne i gospodarkę.
9. Działalność gospodarcza na świecie. Zdający:
- 1) wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych na rozwój rolnictwa;
  - 2) wykazuje zależności między rodzajami produkcji rolnej a warunkami naturalnymi i rozmieszczeniem ludności oraz charakteryzuje różne typy rolnictwa na świecie;
  - 3) uzasadnia konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi na świecie;
  - 4) charakteryzuje zmiany w strukturze zużycia energii postępujące wraz z ro zwojem gospodarczym państw świata i ocenia skutki wynikające z rosnącego zużycia energii oraz konieczność pozyskiwania nowych źródeł energii;
  - 5) wskazuje wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych branż;
  - 6) analizuje kierunki geograficzne i strukturę towarową eksportu i importu w wybranych państwach;
  - 7) wskazuje i uzasadnia pozytywne i negatywne skutki integracji politycznej;
  - 8) wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie, Zakaukaziu oraz w wybranych regionach Europy.
10. Geografia Polski – środowisko przyrodnicze. Zdający:
- 1) Opisuje cechy ukształtowania powierzchni Polski i określa jej związek z budową geologiczną, wykazuje wpływ orogenezy i zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni kraju;
  - 2) ocenia walory i określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski;
  - 3) charakteryzuje klimat Polski na podstawie danych liczbowych i map klimatycznych i ocenia gospodarcze konsekwencje zróżnicowania długości okresu wegetacyjnego w Polsce;
  - 4) wskazuje znaczenie gospodarcze jezior i sztucznych zbiorników wodnych;
  - 5) wyjaśnia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach i wskazuje skutki gospodarcze;
  - 6) charakteryzuje typy naturalnych zbiorowisk roślinnych i wskazuje charakterystyczne gatunki;
  - 7) wyjaśnia występowanie gleb strefowych i niestrefowych w Polsce;
  - 8) przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski na podstawie map tematycznych i danych statystycznych;
  - 9) uzasadnia konieczność działań na rzecz restytucji i zachowania naturalnych elementów środowiska w Polsce.

11. Geografia Polski – zagadnienia ludnościowe. Zdający:
- 1) charakteryzuje rozwój demograficzny Polski w wybranych okresach na podstawie danych statystycznych i wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski wraz z rozwojem gospodarczym oraz porównuje ją z innymi państwami;
  - 2) wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia ludności Polski;
  - 3) wskazuje regionalne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce;
  - 4) analizuje okresowe zmiany salda migracji zewnętrznych i wewnętrznych oraz wyjaśnia ich przyczyny;
  - 5) wyjaśnia zmiany procesów urbanizacyjnych i osadnictwa wiejskiego, wiążąc je z przemianami gospodarczymi i społecznymi w Polsce.
12. Geografia Polski – działalność gospodarcza. Zdający:
- 1) ocenia poziom produkcji rolniczej w porównaniu z innymi państwami Unii Europejskiej;
  - 2) wskazuje zmiany strukturalne zachodzące w polskim rolnictwie;
  - 3) wskazuje obszary występowania podstawowych zasobów naturalnych i analizuje zmiany wielkości ich eksploatacji;
  - 4) porównuje wielkość i strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce i innych państwach świata;
  - 5) przedstawia zmiany w gospodarce Polski spowodowane jej restrukturyzacją i modernizacją po 1990 r.;
  - 6) wskazuje głównych partnerów handlowych oraz kierunki geograficzne i strukturę towarową wymiany międzynarodowej Polski.

2. Komentarz do wymagań egzaminacyjnych

2.1. Czym są wymagania egzaminacyjne?

Wymagania egzaminacyjne to wytyczne dla nauczycieli i uczniów, które zostały opracowane przez ekspertów w oparciu o wymagania ogólne i szczegółowe podstawy programowej kształcenia ogólnego. Ze względu na specyficzną sytuację edukacyjną polegającą na wprowadzeniu w szkołach nauki w trybie zdalnym – eksperci opracowali zawężony zakres wymagań egzaminacyjnych, który będzie obowiązywał na egzaminie maturalnym w 2021 roku.

W związku z powyższym: wskazano treści, które będą sprawdzane w zadaniach egzaminacyjnych, określono zakres materiału z wcześniejszych lat, który należy powtórzyć do egzaminu.

Należy pamiętać, że nastąpiła tylko częściowa redukcja treści, a nie całkowite wykluczenie wymagań podstawy programowej. Nauczyciele nadal realizują program nauczania w oparciu o wymagania podstawy programowej, jednak w sposób szczególny powinni zwracać uwagę na te treści kształcenia, które zostały wskazane jako wymagania egzaminacyjne w 2021 roku. Wprowadzone rozwiązania pozwolą nauczycielom osiągnąć większy komfort pracy. Po opublikowaniu ostatecznej wersji wymagań egzaminacyjnych CKE opracuje arkusze próbnego egzaminu maturalnego, które będą mogły zostać wykorzystane w czasie egzaminów próbnych w marcu 2021 roku.

2.2. Kumulatywność wymagań

Podstawa programowa kształcenia ogólnego z zasady przyjmuje kumulatywność wymagań, to znaczy, że obowiązuje znajomość treści kształcenia zarówno na etapach wcześniejszych, jak i późniejszych. Z tego powodu na egzaminie maturalnym w 2021 roku będą mogły pojawić się zadania z zakresu wymagań określonych dla gimnazjum i zakresu podstawowego.

2.3. Komentarze do wprowadzonych zmian

A. Etap III – gimnazjum

Zaproponowano usunięcie jedynie zapisów dotyczących regionalizmu na przykładzie Polski, gdyż wymagania te nie są sprawdzane na egzaminach zewnętrznych, a jedynie w ramach konkursów przedmiotowych w konkretnych regionach kraju.

B. Etap IV – liceum, technikum – zakres podstawowy i rozszerzony

Zaproponowano zmianę zapisu lub usunięcie z podstawy programowej geografii na IV etapie edukacyjnym jedynie wymagań szczegółowych:

- o charakterze faktograficznym, z których można zrezygnować podczas realizacji wymagań ogólnych z geografii na IV etapie edukacyjnym;
- niemożliwych do realizacji podczas nauki zdalnej, np. obserwacji przeprowadzanych podczas zajęć terenowych;
- których realizacja podczas nauki zdalnej jest znacznie utrudniona, np. z powodu konieczności uzupełniania podręczników aktualnymi źródłami informacji;
- zbieżnych z treściami nauczania innych przedmiotów na II etapie, III etapie lub na IV etapie w zakresie podstawowym;
- zbieżnych z innymi treściami nauczania geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie rozszerzonym lub stanowiących uszczegółowienie treści nauczania z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym;
- możliwych do ograniczenia w skali czasowej albo przestrzennej, np. możliwych do przedstawienia w skali krajowej lub regionalnej zamiast w skali globalnej;
- sprawdzanych sporadycznie lub niemożliwych do sprawdzenia podczas egzaminu maturalnego z geografii.

Opracowana strategia redukcji wymagań polegała na spostrzeżeniu, że w różnych typach szkół (licea ogólnokształcące i technika) odmiennie rozkładała się realizacja materiału. Szkoły mają duże pole manewru przy układaniu siatki godzin. Mając powyższe na uwadze, dużą trudnością byłoby nawet pobieżne oszacowanie, które treści (w poszczególnych typach szkół) były realizowane w formie zdalnej, a na które – uczniowie mieli przeznaczoną większą ilość zajęć w tradycyjnej formie stacjonarnej.

2.4. Wykaz zmian w podstawie programowej

Opracowano wykaz zmian w podstawie programowej z geografii (IV etap edukacyjny) w celu dostosowania ich do wymagań egzaminacyjnych obowiązujących na egzaminie maturalnym z geografii w 2021 roku.

IV etap edukacyjny zawiera 7 wymagań ogólnych i 133 wymagania szczegółowe.

- Wymagania ogólne pozostawiono bez zmian.
- Usunięto w całości 39 wymagań szczegółowych.
- Usunięto części lub zmodyfikowano zapisy 19 wymagań szczegółowych.

Tabela nr 1. Zakres podstawowy zawiera 27 wymagań szczegółowych. Usunięto w całości 5 wymagań szczegółowych oraz zmodyfikowano zapis 3 wymagań szczegółowych.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
1.2)	Charakteryzuje główne procesy demograficzne (fazy przejścia demograficznego i przejścia epidemiologicznego) na przykładzie całego świata i poszczególnych kontynentów.	Zmieniono zapis: Charakteryzuje główne procesy demograficzne (fazy przejścia demograficznego) na przykładzie całego świata i poszczególnych kontynentów.	Ograniczenie zakresu. Znajomość terminu „fazy przejścia epidemiologicznego” nie jest konieczna do realizacji wymagań ogólnych z geografii.
1.6)	Wyjaśnia znaczenie kultury i tradycji regionalnych w procesie różnicowania się regionów pod względem rozwoju społecznego i gospodarczego (np. wyjaśnia rolę tradycji w rozwoju przedsiębiorczości w państwach Azji Południowo-Wschodniej).	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.
2.2)	Ocenia i projektuje różne formy pomocy państwa i organizacji pozarządowych państwom i regionom dotkniętym kryzysem (klęskami ekologicznymi, wojnami, głodem).	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu. Wymaganie częściowo zbieżne z treściami nauczania wiedzy o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym (dział 23. <i>Problemy współczesnego świata</i>).

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
2.4)	Wyjaśnia, z czego wynikają różnice w wielkości i strukturze spożycia żywności na świecie (uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, społeczne i polityczne, mechanizmy wpływające na nierównomierny rozdział żywności w skali globalnej).	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu. Pozostają inne wymagania dotyczące rolnictwa i dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, zawarte w podstawie programowej z geografii w zakresie podstawowym (dział 2. <i>Zróżnicowanie gospodarcze świata</i>).
2.5)	Opisuje zmiany w funkcji obszarów wiejskich na wybranych przykładach (np. w Unii Europejskiej, w regionach turystycznych w państwach rozwijających się); potrafi wyjaśnić szansę i zagrożenia dla środowiska przyrodniczego i mieszkańców poszczególnych regionów, wynikające z procesów przemian zachodzących na terenach wiejskich.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu do obszaru Polski. Treści odnoszące się do osadnictwa wiejskiego zawarte w podstawie programowej z geografii w zakresie rozszerzonym (dział 11. <i>Geografia Polski – zagadnienia ludnościowe</i>).
2.10)	Przedstawia cechy przemysłu wysokiej technologii i podaje przykłady jego lokalizacji na świecie; poznaje nowe funkcje ośrodków przemysłowych i nowe formy przestrzenne - technopolie, klastry i dystrykty przemysłowe.	Zmieniono zapis: „przedstawia cechy przemysłu wysokiej technologii i podaje przykłady jego lokalizacji na świecie; poznaje nowe funkcje ośrodków przemysłowych i nowe formy przestrzenne – technopolie, klastry”.	Ograniczenie zakresu. Znajomość terminu „dystrykty przemysłowe” nie jest konieczna do realizacji wymagań ogólnych z geografii.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
2.12)	Ocena rolę nowoczesnych usług komunikacyjnych w funkcjonowaniu gospodarki i w życiu codziennym.	Zmieniono zapis: „wyjaśnia rolę nowoczesnych usług komunikacyjnych w funkcjonowaniu gospodarki i w życiu codziennym”.	Zastąpienie czasownika operacyjnego „ocenia” z kategorii D czasownikiem operacyjnym „wyjaśnia” z kategorii B w taksonomii celów kształcenia wg Niemierki, dzięki czemu wymaganie jest ograniczone do zrozumienia zagadnienia.
2.13	Wyjaśnia zmiany zachodzące w kierunkach i natężeniu ruchu osób i towarów; wskazuje przykłady lokalizacji nowoczesnych terminali i ich rolę w rozwoju regionów.	Usunięcie całego zapisu.	Realizacja zagadnienia jest utrudniona podczas nauki zdalnej ze względu na konieczność uzupełniania treści podręczników aktualnymi źródłami informacji.

Tabela nr 2. Zakres rozszerzony zawiera 106 wymagań szczegółowych. Usunięto w całości 34 wymagania szczegółowe oraz usunięto części lub zmodyfikowano zapisy 16 wymagań szczegółowych.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
1.1)	Klasyfikuje mapy ze względu na różne kryteria.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.
1.6)	Przeprowadza badania wybranych elementów środowiska geograficznego w regionie zamieszkania według przygotowanego planu.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie do realizacji podczas badań terenowych, których przeprowadzenie jest utrudnione podczas nauki zdalnej.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
1.7)	Stosuje wybrane metody kartograficzne do prezentacji cech ilościowych i jakościowych środowiska geograficznego.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu umiejętności odnoszących się do map. Pozostają w podstawie programowej z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie rozszerzonym wymagania: 1.2), 1.3), 1.5) odnoszące się do korzystania z map, a nie ich tworzenia.
2.1)	Wyjaśnia cechy budowy i określa położenie różnych ciał niebieskich we Wszechświecie.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie zbieżne z treściami nauczania fizyki na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym (dział I <i>Grawitacja i elementy astronomii</i>).
2.2)	Charakteryzuje ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny.	Uogólniono zapis wymagania: „Charakteryzuje Układ Słoneczny”	Ograniczenie zakresu. Zagadnienie zbieżne z treściami nauczania fizyki na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym (dział I <i>Grawitacja i elementy astronomii</i>).
2.6)	Opisuje różnice między astronomicznymi, kalendarzowymi i klimatycznymi porami roku.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.
2.7	Wyjaśnia przyczynę występowania: dni i nocy polarnych na obszarach podbiegunowych, zorzy polarnej, zaćmień Słońca i Księżyca.	Usunięcie całego zapisu.	Zaćmienia Księżyca są zawarte w podstawie programowej z fizyki na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym (dział I <i>Grawitacja i elementy astronomii</i>). Zorza polarna – wyjaśnianie przyczyn tego zjawiska nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
			Zapis: „Wyjaśnia przyczynę występowania: dni i nocy polarnych na obszarach podbiegunowych” stanowi uszczegółowienie treści zawartych w wymaganiu: 2.3) wskazuje konsekwencje ruchów Ziemi podstawy programowej z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie rozszerzonym.
2.8)	Wskazuje skutki występowania siły Coriolisa dla środowiska przyrodniczego.	Usunięcie całego zapisu.	Podstawowe treści dotyczące siły Coriolisa mieszczą się w wymaganiu: 2.3) wskazuje konsekwencje ruchów Ziemi podstawy programowej z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie rozszerzonym.
3.3)	Wyjaśnia na przykładach genezę wiatrów (stałych i okresowych oraz lokalnych) i wskazuje ich znaczenie dla przebiegu pogody i działalności gospodarczej (rolnictwa, komunikacji).	Zmieniono zapis: „Wyjaśnia genezę pasatów, monsunów, bryzy oraz wiatrów fenowych i wskazuje ich znaczenie dla przebiegu pogody i działalności gospodarczej (rolnictwa, komunikacji)”.	Ograniczenie zakresu i doprecyzowanie wymagania.
3.6)	Przygotowuje krótkoterminową prognozę pogody na podstawie mapy synoptycznej oraz obserwacji i pomiarów meteorologicznych.	Zmieniono zapis: „Przygotowuje krótkoterminową prognozę pogody na podstawie mapy synoptycznej”.	Ograniczenie zakresu do analizy mapy synoptycznej.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
4.1)	Omawia cechy cyklu hydrologicznego w różnych warunkach klimatycznych.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu ze skali globalnej do skali krajowej. Pozostaje wymaganie z geografii Polski: 10.5) charakteryzuje składowe bilansu wodnego Polski w roku hydrologicznym.
4.6)	Objaśnia mechanizm powstawania i układu powierzchniowych prądów morskich, ~~fałdowania, pływów, upwellingu~~ oraz ich wpływ na warunki klimatyczne i środowisko życia wybrzeży.	Zmieniono zapis: "Wyjaśnia mechanizm powstawania i układu powierzchniowych prądów morskich oraz ich wpływ na warunki klimatyczne i środowisko życia wybrzeży".	Ograniczenie zakresu ze względu na konieczność ograniczenia wymagań trudnych do zrozumienia podczas nauki zdalnej.
4.8)	Wyjaśnia powstawanie źródeł i ocenia przyrodnicze i gospodarcze znaczenie wód podziemnych.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu. Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.
4.9)	Wyjaśnia przyczyny różnej wysokości występowania granicy wiecznego śniegu w różnych szerokościach geograficznych.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu. Treści dotyczące zlodowaceń są zawarte również w wymaganiu:
4.10)	Wyjaśnia proces powstawania lodowców na przykładach z różnych kontynentów.	Usunięcie całego zapisu.	4.11) wskazuje na mapach zasięg obszarów współcześnie zlodzonych i ocenia wpływ zmian klimatycznych na zmiany zasięgu tych obszarów; oraz w wymaganiu: 5.2) charakteryzuje najważniejsze wydarzenia geologiczne i przyrodnicze w dziejach Ziemi (fałdowania, dryf kontynentów,

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
			transgresje i regresje morskie, zlodowacenia, rozwój świata organicznego). Ze względu na współczesne zmiany klimatyczne konieczne jest pozostawienie wymagania: 4.11).
5.2)	Charakteryzuje najważniejsze wydarzenia geologiczne i przyrodnicze w dziejach Ziemi (fałdowania, ~~dryf kontynentów, transgresje i regresje morskie,~~ zlodowacenia, rozwój świata organicznego).	Zmieniono zapis: „Charakteryzuje najważniejsze wydarzenia geologiczne i przyrodnicze w dziejach Ziemi (fałdowania, zlodowacenia, rozwój świata organicznego).	Ograniczenie zakresu ze względu na konieczność ograniczenia wymagań faktograficznych, trudnych do realizacji podczas nauki zdalnej.
5.3)	Planuje i przeprowadza obserwację odkrywki lub odsłonięcia geologicznego.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie do realizacji podczas badań terenowych, których przeprowadzenie jest utrudnione podczas nauki zdalnej.
5.6)	Charakteryzuje zjawiska wietrzenia fizycznego i chemicznego (np. kras, ~~łatoryzacja~~) oraz opisuje produkty i formy powstałe w wyniku tych procesów.	Zmieniono zapis: „Charakteryzuje zjawiska wietrzenia fizycznego i chemicznego (np. kras,) oraz opisuje produkty i formy powstałe w wyniku tych procesów.	Ograniczenie zakresu ze względu na konieczność ograniczenia wymagań faktograficznych, trudnych do realizacji podczas nauki zdalnej.
5.9)	Opisuje cechy ukształtowania powierzchni Ziemi jako efekt oddziaływania procesów wewnętrznych i zewnętrznych dla wybranego regionu.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu. Procesów wewnętrznych dotyczy również wymagania: 5.5), a procesów zewnętrznych – wymagania: 5.6), 5.7), 5.8).

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
6.1)	Charakteryzuje procesy glebotwórcze i omawia cechy głównych rodzajów gleb strefowych i niestrefowych oraz ocenia ich przydatność rolniczą.	Zmieniono zapis: „Omawia cechy głównych rodzajów gleb strefowych i niestrefowych”.	Ograniczenie zakresu ze względu na konieczność ograniczenia wymagań trudnych do zrozumienia podczas nauki zdalnej.
6.2)	Planuje i przeprowadza obserwację profilu glebowego w miejscu zamieszkania.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie do realizacji podczas badań terenowych, których przeprowadzenie jest utrudnione podczas nauki zdalnej.
6.3)	Wyjaśnia zróżnicowanie formacji roślinnych na Ziemi i piętrowość roślinną na Ziemi oraz przyporządkowuje typowe gatunki flory i fauny dla poszczególnych stref krajobrazowych Ziemi.	Zmieniono zapis: „Wyjaśnia zróżnicowanie formacji roślinnych na Ziemi i piętrowość roślinną na Ziemi oraz przyporządkowuje typowe gatunki flory dla poszczególnych stref krajobrazowych Ziemi”.	Ograniczenie zakresu. Wymaganie zbieżne z treściami nauczania biologii na III etapie edukacyjnym (dział VIII <i>Różnorodność biologiczna Ziemi</i>).
6.4)	Dowodzi na przykładach, że naruszenie stabilności ekosystemów może powodować nieodwracalne zmiany w środowisku naturalnym.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie zbieżne z treściami nauczania biologii na III etapie edukacyjnym (dział VIII <i>Różnorodność biologiczna Ziemi</i>).

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
6.5)	Wskazuje podejmowane na świecie działania na rzecz ochrony i restytucji środowiska geograficznego.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu ze skali globalnej do skali krajowej. Pozostaje wymaganie z geografii Polski: 10.11) uzasadnia konieczność działań na rzecz restytucji i zachowania naturalnych elementów środowiska w Polsce (w tym także działań podejmowanych we współpracy z innymi państwami).
6.6)	Omawia podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju i ocenia możliwości ich realizacji w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.	Zmodyfikowano zapis: „Omawia podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju”.	Ograniczenie zakresu. Zagadnienia dotyczące zrównoważonego rozwoju występują w podstawie programowej geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym (dział III <i>Relacja człowiek – środowisko przyrodnicze a zrównoważony rozwój</i>).
7.1)	Wyróżnia kryteria podziału państw według PKB na jednego mieszkańca oraz Wskaźnika Rozwoju Społecznego (HDI).	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii. Zbieżne z wymaganiem z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym: 2.1) klasyfikuje państwa na podstawie analizy wskaźników rozwoju społecznego i gospodarczego; wyróżnia regiony bogate i biedne (bogatą Północ i biedne Południe) i podaje przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów świata.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
8.1)	Analizuje, wyjaśnia i ocenia warunki przyrodnicze dla osiedlania się ludzi (na przykładach różnych regionów świata).	Usunięcie całego zapisu.	Zbieżne z wymaganiem z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym: 1.1) wyróżnia i charakteryzuje obszary o optymalnych i trudnych warunkach do zamieszkania w skali globalnej i regionalnej; formułuje prawidłowości rządzące rozmieszczeniem ludności na świecie.
8.2)	Określa cechy rozmieszczenia ludności na Ziemi, wskazując obszary jej koncentracji i słabego zaludnienia.	Usunięcie całego zapisu.	Zbieżne z wymaganiem z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym: 1.1) wyróżnia i charakteryzuje obszary o optymalnych i trudnych warunkach do zamieszkania w skali globalnej i regionalnej; formułuje prawidłowości rządzące rozmieszczeniem ludności na świecie.
8.7)	Przedstawia procesy urbanizacyjne na świecie i zróżnicowanie poziomu życia ludzi w miastach różnych typów i wielkości.	Zmodyfikowano zapis: „Przedstawia procesy urbanizacyjne na świecie”.	Ograniczenie zakresu. Częściowo zbieżne z wymaganiem w podstawie programowej z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym: 1.4) wyjaśnia zróżnicowanie procesów urbanizacji na świecie; opisuje procesy tworzenia się aglomeracji miejskich oraz ich formy.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
8.10)	Określa strukturę funkcjonalno-przestrzenną różnych miast i ocenia jej zmiany wraz z rozwojem państw.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu. Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.
8.12)	Wskazuje przyczyny i konsekwencje upowszechniania się wybranych języków na świecie.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu. Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii. Wymaganie obszerne i trudne do samodzielnego utrwalenia.
9.3)	Wskazuje problemy związane z upowszechnianiem się roślin uprawnych zmodyfikowanych genetycznie i wskazuje rejony ich upraw.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie zbieżne z treściami nauczania biologii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym (dział I <i>Biotechnologia i inżynieria genetyczna</i>).
9.4)	Porównuje i uzasadnia strukturę spożycia żywności w państwach wysoko i słabo rozwiniętych.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu. Pozostają inne wymagania dotyczące rolnictwa w zakresie podstawowym i rozszerzonym. Wymaganie częściowo zbieżne z treściami nauczania biologii na III etapie edukacyjnym (dział VI <i>Budowa i funkcjonowanie organizmu człowieka</i>).
9.6)	Wskazuje możliwości rozwoju wykorzystania zasobów oceanów i mórz.	Usunięcie całego zapisu.	Zbieżne z wymaganiem z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym: 2.7) charakteryzuje cechy gospodarki morskiej i podaje przykłady wykorzystania oceanu światowego oraz zagrożeń wynikających ze zbyt intensywnej eksploatacji zasobów morskich.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
9.9)	Uzasadnia różnice ilościowe i jakościowe produkcji przemysłowej państw na różnym poziomie rozwoju gospodarczego i ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarczy i jakość życia.	Usunięcie całego zapisu.	Realizacja zagadnienia jest utrudniona podczas nauki zdalnej ze względu na konieczność uzupełniania treści podręczników aktualnymi źródłami informacji.
9.10)	Charakteryzuje znaczenie usług materialnych i niematerialnych.	Usunięcie całego zapisu.	Częściowo zbieżne z wymaganiami z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym: 2.13) wyjaśnia zmiany zachodzące w kierunkach i natężeniu ruchu osób i towarów; wskazuje przykłady lokalizacji nowoczesnych terminali i ich rolę w rozwoju regionów; i wymaganiami z geografii na III etapie edukacyjnym: 6.5) rozróżnia rodzaje usług; wyjaśnia szybki rozwój wybranych usług w Polsce i we własnym regionie.
9.11)	Planuje i prowadzi badania zróżnicowania usług w miejscu zamieszkania.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie do realizacji podczas badań terenowych, których przeprowadzenie jest utrudnione podczas nauki zdalnej.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
9.12)	Przedstawia, na podstawie danych statystycznych, poziom zaspokojenia potrzeb na usługi podstawowe i wyspecjalizowane w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.
9.14)	Wskazuje i uzasadnia pozytywne i negatywne skutki globalizacji i integracji politycznej.	Zmieniono zapis: „Wskazuje i uzasadnia pozytywne i negatywne skutki integracji politycznej”.	Ograniczenie zakresu do procesów integracji politycznej. Procesy globalizacji częściowo zbieżne z wymaganiami z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym: 2.14) podaje przykłady procesów globalizacji i ich wpływ na rozwój regionalny i lokalny.
9.15)	Wyjaśnia przyczyny i przebieg konfliktów zbrojnych w wybranych regionach współczesnego świata.	Zmieniono zapis: „Wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie, Zakaukaziu oraz w wybranych regionach Europy”.	Ograniczenie zakresu do Bliskiego Wschodu, Zakaukazia i wybranych regionów Europy, a także ograniczenie wymagania do wyjaśniania przyczyn konfliktów (bez przebiegu). Analiza przyczyn konfliktów zbrojnych toczonych poza obszarami Bliskiego Wschodu, Zakaukazia i Europy nie jest konieczna do realizacji wymagań ogólnych z geografii. Wymaganie zbieżne z treściami nauczania wiedzy o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym (dział 22. <i>Współpraca i konflikty międzynarodowe</i>).

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
10.4)	Omawia cechy reżimu polskich rzek.	Usunięcie całego zapisu.	Ograniczenie zakresu ze względu na konieczność ograniczenia wymagań trudnych do zrozumienia podczas nauki zdalnej. Pozostaje wymaganie: 4.4) rozpoznaje i opisuje cechy ustrojów rzecznych wybranych rzek.
10.5)	Charakteryzuje składowe bilansu wodnego Polski w roku hydrologicznym.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.
10.6)	Wskazuje znaczenie przyrodnicze i gospodarcze jezior i sztucznych zbiorników wodnych.	Zmieniono zapis: „Wskazuje znaczenie gospodarcze jezior i sztucznych zbiorników wodnych”.	Ograniczenie zakresu. Pozostaje wymaganie: 4.5) wyjaśnia krajobrazowe i gospodarcze funkcje rzek i jezior.
10.10)	Przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski na podstawie map tematycznych, danych statystycznych i obserwacji bezpośrednich.	Zmieniono zapis: „Przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski na podstawie map tematycznych i danych statystycznych”.	Ograniczenie zakresu ze względu na konieczność ograniczenia wymagań trudnych do realizacji podczas nauki zdalnej.
10.11)	Uzasadnia konieczność działań na rzecz restytucji i zachowania naturalnych elementów środowiska w Polsce (w tym także działań podejmowanych we współpracy z innymi państwami):	Zmieniono zapis: „Uzasadnia konieczność działań na rzecz restytucji i zachowania naturalnych elementów środowiska w Polsce”.	Ograniczenie zakresu. Usunięto treści, które nie są konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
12.1)	Ocena poziom wykorzystania warunków naturalnych na podstawie wielkości i rodzajów produkcji rolniczej w porównaniu z innymi państwami Unii Europejskiej.	Zmieniono zapis: „Ocena poziom produkcji rolniczej w porównaniu z innymi państwami Unii Europejskiej”.	Ograniczenie zakresu. Usunięto treści, które nie są konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.
12.5)	Wskazuje dziedziny produkcji przemysłowej dynamicznie się rozwijające.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii.
12.7)	Wskazuje przykłady i znaczenie inwestycji zagranicznych w Polsce dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.	Usunięcie całego zapisu.	Jest uszczegółowieniem wymagania: 12.6) przedstawia zmiany w gospodarce Polski spowodowane jej restrukturyzacją i modernizacją po 1990 r.; Jego realizacja jest utrudniona podczas nauki zdalnej ze względu na konieczność uzupełniania treści podręczników aktualnymi źródłami informacji.
12.8)	Przedstawia zróżnicowanie sektora usług w Polsce i innych państwach Unii Europejskiej.	Usunięcie całego zapisu.	Wymaganie, które nie jest konieczne do realizacji wymagań ogólnych z geografii. Zagadnienia dotyczące Unii Europejskiej są zawarte w wymaganiu: 2.16) wyjaśnia na wybranych przykładach (w skali lokalnej, regionalnej i globalnej) przyczyny procesów integracyjnych i ich skutki gospodarcze, społeczne

Numer wymagania	Treść wymagania szczegółowego Zdający:	Rodzaj dokonanych zmian: usunięcie zapisu/ modyfikacja zapisu	Uzasadnienie
			i polityczne podstawy programowej z geografii na IV etapie edukacyjnym w zakresie podstawowym, a także w wymaganiach z geografii na III etapie edukacyjnym.
12.9)	Podaje przykłady przekształceń własnościowych w polskiej gospodarce mające wpływ na zmiany struktury produkcji i stopień zaspokojenia potrzeb materialnych i usług.	Usunięcie całego zapisu.	Jest uszczegółowieniem wymagania: 12.6) przedstawia zmiany w gospodarce Polski spowodowane jej restrukturyzacją i modernizacją po 1990 r.; Jego realizacja jest utrudniona podczas nauki zdalnej ze względu na konieczność uzupełniania treści podręczników aktualnymi źródłami informacji.

2.5. Omówienie wymagań egzaminacyjnych

Analiza zapisów w Tabeli nr 1 i Tabeli nr 2 powinna ułatwić nauczycielom pracę z uczniami związaną z powtórzeniem materiału do egzaminu maturalnego.

Na egzaminie maturalnym nie będą sprawdzane te treści, które zostały usunięte z wymagań szczegółowych. Jednak należy pamiętać o specyfice zapisu – niektóre treści szczegółowe podstawy programowej z geografii są częściowo zbieżne z innymi wymaganiami – stanowią ich uzupełnienie lub uszczegółowienie. Może więc okazać się, że na egzaminie maturalnym znajdą się zadania, które sprawdzają wymagania szczegółowe zawarte w podstawie programowej z geografii na IV lub III etapie edukacyjnym i będą podobne pod względem treści do zadań usuniętych z wymagań szczegółowych. Dlatego podczas przygotowań uczniów do egzaminu maturalnego nauczyciel powinien pamiętać o zasadzie kumulatywności – na egzaminie obowiązują zarówno wymagania z III etapu edukacyjnego, jak i z zakresu podstawowego IV etapu edukacyjnego.

Wymagania egzaminacyjne mają pomóc nauczycielom oraz uczniom w powtórzeniu tych wiadomości, które są konieczne i będą obowiązywać na egzaminie maturalnym.

Każda próba redukcji wymagań jest bardzo dyskusyjna i budzi wiele emocji. Należy jednak wziąć pod uwagę, że nauczyciel nie ma obowiązku realizacji wymagań podstawy programowej w jakiejś ściśle określonej kolejności. Realizacja programu oraz wyboru treści zależy praktycznie od samego nauczyciela. Na realizację określonego tematu zapisanego w pojedynczym punkcie wymagań szczegółowych – nie trzeba przeznaczać pełnej godziny zajęć. Realizacja zaplanowanych wymagań podstawy programowej nie wypełnia całości czasu przewidzianego na te zajęcia w danej klasie. Istniejąca rezerwa czasowa powinna wystarczyć na powtórzenie materiału ujętego w postaci wymagań egzaminacyjnych.

Bardzo ważna informacja, o której należy pamiętać: **nie zmieni się struktura arkusza egzaminu maturalnego z geografii na poziomie rozszerzonym:**

- pozostanie porównywalna liczba zadań,
- bez zmian pozostanie liczba punktów do zdobycia,
- bez zmian pozostanie czas na rozwiązanie zadań,
- pozostanie barwny załącznik do arkusza.

2.6. Propozycje dostosowania zajęć do wymagań egzaminacyjnych

- Przeanalizuj treści materiału, które pozostały do realizacji w czasie zajęć, a następnie pogrupuj je na takie, które możesz omówić mniej i bardziej szczegółowo.
- Przemyśl, może warto w przypadku niektórych zagadnień skorzystać ze strategii kształcenia wyprzedzającego, polegającej na wcześniejszym przygotowaniu się uczniów do lekcji. To może zrobić każdy uczeń poza zajęciami w szkole. Zadanie polega na wykonaniu poleceń nauczyciela według jego wskazówek i wyszukanie informacji z różnych źródeł. Jest to sposób na utrwalenie wiadomości przez uczniów i włączenie metod technologii informacyjno-komunikacyjnej. Zarówno na zajęciach stacjonarnych, jak i prowadzonych w wersji zdalnej – nauczyciel sprawdza opanowane wiadomości i systematyzuje je. Taka strategia może przyczynić się do lepszego opanowania określonych zagadnień.
- Przeanalizuj podstawy programowe – zwróć uwagę na zagadnienia, które zostały usunięte lub zmodyfikowane, jak i na te, które będą podstawą wymagań egzaminacyjnych.
- Skorzystaj z dostępnych na stronach CKE, OKE arkuszy maturalnych i kryteriów oceniania. Kryteria oceniania uzupełnione są wymaganiami ogólnymi i szczegółowymi do każdego z zadań. To bardzo przydatny

materiał w kontekście zaproponowanych zmian (ograniczeń) w podstawie programowej. Korzystanie z tych danych ułatwi wybranie zadań, których nie będzie na egzaminie maturalnym w 2021 roku.

- Skorzystaj ze zbioru zadań, który został opracowany przez CKE – znajdują się w nim przykładowe zadania, którym zostały przyporządkowane wymagania podstawy programowej. W ten sposób łatwiej będzie wybrać te zadania, które nie będą zastosowane na egzaminie maturalnym w 2021 roku.
- Przeanalizuj treści, które były realizowane w formie nauczania zdalnego i wybierz te, na które należy zwrócić szczególną uwagę w czasie powtórzenia materiału.

W edukacji warto pamiętać o chińskim powiedzeniu: „Nauczyciel otwiera tylko drzwi, a dorosły uczeń wejść już musi sam”.

Bibliografia:

Podstawa programowa z geografii, [w:] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2012 r., poz. 977).

Centralna Komisja Egzaminacyjna, (2013), *Informator o egzaminie maturalnym z geografii od roku szkolnego 2014/2015*, Warszawa: CKE.

